

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

25.08.2020 Nr. 1-17/2772

Uz 27.07.2020. Nr. 6-1/452
(TM reģ.nr. 1-17/4918)

Latvijas Republikas tiesībsargam

Par administratīvā pārkāpuma procesa piekritību

Tieslietu ministrijā ir saņemta Latvijas Republikas tiesībsarga Bērnu tiesību nodaļas vadītājas Lailas Grāveres vēstule, kurā norādīts, ka tiesībsargs ir saņēmis personas iesniegumu, kurā norādīts uz iespējamiem trūkumiem tiesiskajā regulējumā par administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas piekritību attiecībā uz fizisko un emocionālo vardarbību pret bērnu privātajās izglītības iestādēs.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pantā noteikta administratīvā atbildība par fizisku un emocionālu vardarbību pret bērnu. Administratīvā pārkāpuma procesu par Bērnu tiesību aizsardzība likuma 81. pantā minētajiem pārkāpumiem, ko izdarījušas valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas vai darbinieki, veic Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija. Savukārt, ja Bērnu tiesību aizsardzība likuma 81. pantā minēto administratīvo pārkāpumu izdarījušas personas, kas nav valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas vai darbinieki, t.sk. privāto izglītības iestāžu darbinieki, administratīvā pārkāpuma procesu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veic Valsts policija vai pašvaldības policija. Administratīvā pārkāpuma lietu izskata pašvaldības administratīvā komisija vai apakškomisija. Tiesiskais regulējums – nodalot kompetences administratīvā pārkāpuma par fizisku un emocionālu vardarbību pret bērnu izskatīšanā atkarībā no pārkāpēja juridiskā statusa, bija noteikts arī pirms nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas sistēmas ieviešanas 2020. gada 1. jūlijā.

Vēstulē lūgts sniegt viedokli par administratīvā pārkāpuma procesa par Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pantā minētajiem pārkāpumiem, ko izdarījušas valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas vai darbinieki, un privāto izglītības iestāžu darbinieki, nodalīšanas pamatojumu un par iespēju Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai veikt administratīvā pārkāpuma procesu un izskatīt administratīvā pārkāpuma lietu, ja minēto administratīvo pārkāpumu izdarījuši privāto izglītības iestāžu darbinieki.

Tieslietu ministrija ir apkopojusi Labklājības ministrijas un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas (turpmāk – inspekcija) viedokļus minētajā jautājumā un informē, ka līdz brīdim, kad stājās spēkā 2019. gada 12. decembrī pieņemtais likums “Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā”, inspekcijas kompetence par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa

(turpmāk – LAPK) 172.² pantā “Fiziska un emocionāla vardarbība pret bērnu” paredzēto administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu bija noteikta LAPK 236.¹² pantā.

Saskaņā ar LAPK 236.¹² panta pirmajā daļā noteikto inspekcija izskatīja šā kodeksa 172.² (par pārkāpumiem, ko izdarījušas institūciju amatpersonas vai darbinieki) un 172.³ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas, ar vārdiem “institūciju amatpersonas vai darbinieki” saprotot valsts un pašvaldību institūcijas.

Atbilstoši likumprojekta “Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā” anotācijā norādītajam, ir saglabāts kompetenču nodalījums attiecībā par administratīvā pārkāpuma lietu izskatīšanu par fiziskās vai emocionālās vardarbības pret bērnu izdarīšanu.

Nemot vērā, ka ir plānots veikt bērnu tiesību aizsardzības sistēmas reorganizāciju, minētais jautājums reorganizācijas ietvaros būs jāaktualizē. Nozīmīgu darbu šajā jomā pēdējā gada laikā veikusi ar labklājības ministres 2019. gada 18. jūlija rīkojumu Nr. 81 “Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveides darba grupas izveidi” izveidotā starpinstitucionālā darba grupa (turpmāk – darba grupa). Darba grupas kopdarba rezultāts atspoguļots informatīvajā ziņojumā “Par bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidi” (izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 2020. gada 18. jūnijā, protokols nr. 25, 14. paragrāfs, VSS-501).

Atbilstoši minētajam informatīvajam ziņojumam paredzēta Centrālās bērnu tiesību aizsardzības iestādes (turpmāk – centrālā iestāde) izveide uz esošās inspekcijas institucionālās bāzes, nedefinējot uz bērna tiesību aizsardzības principiem balstītu iestādes stratēģiju un vīziju. Plānota būtiska inspekcijas darbības virziena maiņa un pilnveidošana.

Lai gan informatīvajā ziņojumā nav atrodams atsevišķi izdalīts inspekcijas kompetences izvērtējums administratīvā pārkāpuma procesa veikšanas jomā, tajā sniegtas nepārprotamas norādes par nepieciešamību inspekcijai kopumā pārorientēties no inspicējošās un sodošās iestādes (iestādes, kura kompetenta veikt administratīvā pārkāpuma procesu), uz iestādi, kuras loma ir palīdzēt, informēt, izglītēt un koordinēt, lai samazinātu bērnu tiesību pārkāpuma izdarīšanas iespējamību kā tādu (iestāde, kura orientēta uz prevencijas pasākumu īstenošanu).

Tieslietu ministrija uzskata, ka būtisks ir jautājums par bērnu tiesību vienotu ievērošanu, tādēļ tā atbalsta administratīvās atbildības vienotu noteikšanu un aicinās Labklājības ministriju papildināt informatīvo ziņojumu.

Informējam, ka tuvākajā laikā ir plānots organizēt diskusiju ar Tiesībsarga biroja pārstāvjiem, institūcijām, kuras kompetentas veikt administratīvā pārkāpuma procesu, kā arī citām iesaistītajām pusēm, lai vienotos par atbilstošāko risinājumu institūciju kompetencēm administratīvā pārkāpuma procesa veikšanā bērnu tiesību aizsardzības jomā, turpmāk nenodalot kompetences administratīvā pārkāpuma izskatīšanā atkarībā no pārkāpēja juridiskā statusa.

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

L. Medina